

Botsende belangen in het buitengebied: 'We moeten bewegen, anders gebeurt er niets'

Joost Danvers

7 juni, 05:30 6 minuten leestijd

© RTV Utrecht / Joost Danvers

Provincie Utrecht/Amersfoort - Het is dringen in het buitengebied van de regio Amersfoort. Van Lage Vuursche en de polders bij Eemnes tot het Valleigebied tegen de grens met Gelderland is het soms vechten om de ruimte. Hoe voorkom je dat onder meer boeren, landgoedeigenaren, natuurbeheerders en recreanten elkaar van de kaart vegen? "Mijn kinderen zijn nu boer en ze zijn het gezeik spuugzat!" Af en toe lopen de gemoederen hoog op in het gemeentehuis van Eemnes. Zo'n honderd bezoekers kregen maandagavond alvast een voorproefje van een presentatie die vanaf vandaag naar bestuurders in de regio gaat. Adviesbureau BVR heeft in beeld gebracht hoe in de ruime omtrek van Amersfoort wordt gedacht over de toekomst van het buitengebied. En belangrijker: wat er nodig is om dat beeld waar te maken.

Andere functies

Het gehoor in Eemnes bestaat voor het merendeel uit agrariërs. Het buitengebied is hún gebied, vinden ze, en ze voelen zich bedreigd. Door regels uit Brussel, door beperkingen die het Rijk oplegt, door de stikstofaanpak. En dan zet een adviesbureau nu nog even op een rij voor welke andere functies hun agrarische terreinen allemaal geschikt zijn.

"Het is op zondag heerlijk fietsen in Woudenberg, maar van maandag tot en met zaterdag wordt hier nog altijd gewerkt", zegt een van de landbouwers. De boer zit altijd in de hoek waar de klappen vallen, is de teneur van de reacties. Het ruimteprobleem ontstaat door verstedelijking, waarom moeten boeren dan alle problemen in de regio Amersfoort op zich nemen?

© RTV Utrecht / Joost Danvers

Ingewikkelde puzzel

"Agrariërs snappen ook wel dat er verschillende belangen zijn", zegt Sophie van Roomen tegen RTV Utrecht. Ze heeft een melkveebedrijf in Leusden en is als regionaal LTO-bestuurder naar Eemnes gekomen. "Het invullen van het buitengebied is een ingewikkelde puzzel. Alleen is dit niet het eerste adviesbureau waar we onze tijd in steken, en meestal komt er in zo'n rapport bar weinig terug van onze inbreng."

"Zonder boeren geen gezond buitengebied, geen recreatie en geen voedselproductie", benadrukt Van Roomen. "Voor ons is het ondernemersklimaat belangrijk. Natuurcompensatie voor misgelopen inkomsten is heel iets anders dan een gezonde bedrijfsvoering. Het liefst wil je ondernemen zonder subsidies."

Wensen

Hilde Blank, directeur/eigenaar van BVR, staat met een microfoon in haar hand voor het publiek en laat alle reacties nauwkeurig noteren. "We hebben de wensen in de diverse sectoren opgehaald. Maar laten we duidelijk zijn: het kan niet allemaal", zegt ze tegen de toehoorders in Eemnes. De afgelopen maanden hebben mensen die in het buitengebied wonen, werken en recreëren hun ideeën kunnen geven over drie streken rond Amersfoort: het Eemland, de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei. Iedereen komt aan bod, maar een rapport waar helemaal niemand op tegen is wordt het niet.

"Het zou ook niet goed zijn als we het er allemaal over eens zijn", vertelt Blank achteraf, "dan wordt het een babbilverhaal. Mijn opdracht is om zichtbaar te maken waar het botst, maar ook waar de kansrijke combinaties liggen en waarover de mensen een gedeeld beeld hebben. Kunnen we de conflicten oplossen, en als iets niet meer kan, wat is dan de compensatie daarvoor? Je probeert het voor iedereen draaglijk te krijgen. Sommige mensen zullen teleurgesteld raken, anderen zien er weer kansen in, maar we moeten allemaal bewegen want anders gebeurt er niets."

De kwaliteit van de bodem en het water bepaalt voor een heel groot deel van Nederland hoe we in de toekomst zullen leven.

Hilde Blank, adviesbureau BVR

Toekomstbeeld

De bedoeling van het rapport dat BVR uitwerkt is dat er aan het einde van dit jaar een toekomstbeeld van het gebied is waar alle bestuurders in de regio achter staan.

Een *handelingsperspectief* heet dat in bestuursjargon: waar willen we heen en wat moeten we doen om er te komen? Hoe behoud je bijvoorbeeld de agrarische functie van een gebied en hoe voorkom je dat projectontwikkelaars elk boerenbedrijf dat ermee stopt stuk voor stuk opkopen? In december besluiten zeven gemeenteraden, de Provinciale Staten van Utrecht en het bestuur van waterschap Vallei en Veluwe of ze het advies overnemen.

"Het wordt een instrument voor het omgaan met het buitengebied", legt Blank uit. "We merken bij grondeigenaren, niet alleen agrariërs, veel argwaan. De overheid heeft de mogelijkheid om snel te handelen, maar als eigenaren zelf hun kansen willen verzilveren zit wet- en regelgeving een beetje in de weg. Als je dat wilt veranderen moeten er nieuwe afspraken komen. Dat zou veel wantrouwen wegnemen. De mensen in het gebied vinden dat er veel meer kan. Respecteer ze en geef ze ook meer ruimte om hun eigen acties te ondernemen."

Oogst

Voorbeelden kan Blank wel noemen. "Volgens het Rijk moeten agrariërs hun oogst voor een bepaalde datum binnenhalen. Maar als het regent en ze zijn daardoor twee weken later, dan lopen ze geld mis. Daar past het beleid niet bij de praktijk. Dat moet toch op te lossen zijn." Ook landgoedeigenaren lopen nog vaak tegen strikte regels aan. "We kunnen denken dat dat allemaal rijke heren zijn, maar dat is iets van vroeger. Tegenwoordig is het best duur en ingewikkeld om je landgoed vitaal te houden. Iemand die zijn gebied met wandelpaden en ruitpaden openstelt voor toeristen heeft misschien mogelijkheden nodig om zelf wat meer te ondernemen. Maar als hij een schuur wil slopen en opnieuw wil bouwen mag dat niet."

Hilde Blank van adviesbureau BVR voor het publiek. © RTV Utrecht / Joost Danvers

Drinkwater

Er ontstaat weer even tumult in de zaal als een vertegenwoordiger van Vitens uitlegt dat het waterleidingbedrijf kampt met slinkende drinkwaterreserves. "Elke aanvraag voor een nieuwe aansluiting heeft directe gevolgen voor de omgeving", zegt hij.

Een aantal boeren ontsteekt in woede. "Vitens onttrekt meer water aan het gebied, landgoederen verdrogen, en de beschuldigende vingers wijzen dan weer naar de landgoedeigenaren en de boeren", schampert een van hen. "Waarom wassen mensen hun auto nog steeds met drinkwater als het zo schaars is?" wil een ander weten.

Levensaders

Blank heeft er begrip voor dat naast argumenten ook emoties een rol spelen. "Er komt uit Brussel en Den Haag veel op ons af. Agrariërs voelen dat het ze overkomt: de stad rukt op en zij betalen de rekening. Maar agrariërs en andere eigenaren hebben ook een rol in het vitaal en gezond houden van het hele gebied. Onder hun land zitten levensaders. De kwaliteit van de bodem en het water bepaalt voor een heel groot deel van Nederland hoe we in de toekomst zullen leven."

"Daar gaat het handelingsperspectief over", zegt ze. "Hoe kunnen mensen er blijven ondernemen en hoe maken we tegelijk de omslag naar een gezondere bodem, blijvend goed drinkwater en ruimte voor recreanten? Toeristen investeren namelijk in het gebied en zijn belangrijke afnemers van de producten. Het is uiteindelijk een samenspel van wat er in zo'n gebied gebeurt."